

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Zehra Zümrüt Selçuk tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Filiz KERESTECİOĞLU
Ankara Milletvekili

Türkiye'de erkek şiddetine maruz kalmış ve şiddet uygulayandan korunmak için gizlilik tedbirlerine başvurmuş ya da gizlilik tedbiri olmasa da can güvenliğinden endişe eden binlerce kadın anayasal bir hak olan seçme ve seçilme hakkından faydalanmak için can güvenliğini riske atmak zorunda bırakılmakta ya da bu riski göze alamadığından oy kullanmaya gidememektedir. Son 5 yılda Türkiye toplumu 7 kez sandığa gitmiş, her seçim öncesinde başta kadın örgütleri olmak üzere insan hakları örgütleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, YSK'ya ve ilgili diğer mercilere yaptıkları başvurularla kadınların uğradığı hak ihlalinin sonlandırılması için düzenleme yapılmasını talep etmiştir. Yıllardır süren bu mücadeleye karşın 31 Mart yerel seçimlerinde kadınlar yine can güvenlikleri ve seçme ve seçilme hakları arasında tercihe zorlanmış ve kuvvetle muhtemel binlercesi de oy kullanma haklarından mahrum bırakılmıştır.

Kadınların erkek şiddetine uğradıklarında ihtiyaç duyabilecekleri tedbirlerden biri şiddet uygulayanın kadınla temas kurmasının engellenmesidir. Öncelikle şiddet uygulayanın kadına yaklaşmasını önleyecek tedbirlere başvurulması gerekmektedir. Ancak şiddet uygulayanı önleyici tedbirlerin, korunma açısından yeterli şekilde uygulanmadığı çoğu durumda kadınlar gizlenmeye ihtiyaç duymaktadır. Sığınaklar bu bakımdan çok önemli bir işleve sahiptir ve çoğunlukla kadınların can havliyle sığındıkları yerlerdir. Sığınakta kalan kadınların pek çoğu izlerinin bulunmaması için aynı zamanda 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen gizlilik tedbirinden de faydalanmaktadır. Ancak kadınların Kanun'da tanımlanmış gizlilik tedbirinden faydalanması için muhakkak sığınakta kalması da gerekmemektedir. Şiddete maruz kalma riski bulunan her kadın, diğer tedbir kararlarının yanında, gerekli görüldüğü takdirde gizlilik tedbirinden, yani Kanun'un 8. maddesinin 6. fıkrasında belirtilen "korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir." hükmünden faydalanabilir. Bu hükme göre çoğunlukla kadınların tebligat adres bilgileri başvurduğu ildeki ŞÖNİM adresi olarak değiştirilmekte ve kamu kurumları başta olmak üzere kişinin kayıtlı olduğu her türlü bilgi-işlem sisteminde gerçek adresi bu şekilde gizlenmektedir. Ancak pratikte bu hükmün uygulanmasında ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Gizlilik ihlal edilmeden oy kullanma da bu sorunlardan biridir.

Her seçim döneminde karşılaşılan en ciddi sorunlardan biri, gizlilik kararına rağmen kadınların oy kullanacakları sandıkların YSK tarafından seçmen sorgulama sisteminde gizlenmemesi, yani kimlik bilgilerini bilen bir kişi tarafından kolaylıkla öğrenilebilmesidir. Şiddet uygulayan kadının kocası ise bu bilgilerin gizlendiği örneklerle karşılaşılırken, şiddet uygulayanın kadının kocası olmadığı durumda ise YSK sandık bilgilerini gizlememektedir. Bu durum özellikle ölümle tehdit edilen, can güvenliği riski çok yüksek olan ve ısrarlı takibe maruz kalan kadınlar için bizzat devlet eliyle ciddi bir can güvenliği riski yaratılması demektir.

Bir diğer sorun ise kadının adresinin ŞÖNİM olarak değiştirilmesine rağmen sandığının değiştirilmemesi yani şiddet uygulayanın kadının aynı evde ya da mahalde yaşadığı bir kişi; çoğunlukla kocası, babası, abisi olması durumunda onunla aynı mahalde oy kullanmak zorunda kalmasıdır. Kadınlar, bu duruma çözüm bulmak için YSK ve ŞÖNİM'e yaptıkları başvurularda, sandık listeleri kesinleşmeden önce ayrı bir başvuru yapmaları gerektiği yanıtıyla karşılaşmaktadır. Buradan gizlilik tedbirinden faydalanan kadınların seçimlerden önce bu konuyla ilgili bilgilendirilmediği ortaya çıkmaktadır. Yani kadınlar ancak bu işin peşine düşüp başvuru yaparlarsa oy kullanmak için yapmaları gerekenleri öğrenebilmektedir. Üstüne üstlük bu durumda, seçmen listeleri kesinleştikten sonra sığınağa gitmiş ya da gizlilik tedbirinden faydalanmaya başlamış kadınların herhangi bir şekilde oy kullanacakları sandığı değiştirme ihtimali yoktur. Seçmen listeleri ise seçimlerden yaklaşık 3 ay önce kesinleşmektedir.

Seçme ve seçilme hakkını kullanmasında engel bulunan bir diğer grup da yine gizlilik kararı süresi seçim döneminde bitmiş, can güvenliği riski olmasına rağmen gizlilik tedbiri verilmemiş, yeni hayatını kurmak için başka bir şehre taşınmış ya da başka bir şehirde sığınak desteği alan kadınlardır. Bu kadınlar ikametlerinin bulunduğu ve şiddet uygulayanla karşılaşabilecekleri yerlerde gidip oy kullanamamaktadır. En önemlisi de bulundukları koşullarda seçme ve seçilme haklarını nasıl kullanacakları konusunda önceden bilgilendirilmedikleri, bu konuda ilgili kamu kurumları yeterli tedbirleri almadığı için ciddi bir hak ihlali ile karşılaşmakta olduklarıdır!

Bu hak ihlalini ortadan kaldırmak için; erkek şiddetine maruz kalmış kadınları birer yurttaş olarak gören, güçlendirici ve hak temelli bir bakış açısıyla hizmet sunulması gerekmektedir. Kadına yönelik şiddet politikalarının belirlenmesinde ve özellikle risk analizi ve güvenlik planları oluşturulmasında kadınların tüm sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal haklardan tam ve eşit şekilde faydalanmasını öngören bir bakış açısının yokluğu maalesef yıllardır bu sorunun ilgili kurumlar tarafından gözardı edilmesine neden olmuştur.

2019 yılı Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı verilerine göre; Türkiye'de 76 ilde bulunan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinden (ŞÖNİM) yalnızca 2018 yılında yaklaşık 90 bin kadın erkek şiddetine maruz kaldığı ve ayrımcılığa uğradığı için destek aldı. Yine Bakanlık verilerine göre; Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı 2.697 kapasiteyle çalışan 110 sığınak, Göç İdaresine bağlı 1 sığınak, yerel yönetimlere bağlı 32 kadın sığınak ve STK'lara bağlı 1 sığınak olmak üzere 3.454 kişi kapasitesiyle çalışan toplam 144 sığınakta bir yıl içinde yaklaşık 40.000 kadın kaldı. Yalnızca bu sayılar bile herhangi bir koruyucu yasal düzenleme bulunmadığı için on binlerce kadının anayasal bir hak olan seçme ve seçilme hakkından

11979

yararlanamamış olabileceğini göstermektedir. Kaldı ki son yıllarda gizlilik tedbiri kararlarının sürelerinin kısaltılması ve karar çıkartmanın gitgide zorlaşması nedeniyle pek çok kadının koruyucu tedbirler olmadan can güvenliği tehdidiyle başbaşa bırakıldığını da hesaba katmak gerekmektedir.

Bu bağlamda,

1. 01 Ekim 2018-31 Mart 2019 tarihleri arasında Türkiye'deki toplam 144 sığınaktan destek almış kadın sayısı kaçtır? Bu tarihler arasında sığınakta kalıp aynı zamanda 6284 sayılı Kanun'da öngörülen gizlilik tedbirinden faydalanan kadınların sayısı kaçtır? Bu tarihler arasında sığınakta kalmayıp 6284 sayılı Kanun'da öngörülen gizlilik tedbirinden faydalanan kadınların sayısı kaçtır?
2. Seçmen listelerinin kesinleşmesi öncesinde ikamet değişikliği için yurttaşların başvuru yapabildiği son tarih olan 17 Ocak 2019 ve 31 Mart 2019 tarihleri arasında kaç kadın sığınak desteğinden, kaç kadın gizlilik tedbirinden faydalanmaya başlamıştır?
3. 31 Mart 2019 tarihinde Türkiye'deki toplam 144 sığınaktan destek almış kadın sayısı kaçtır ve bunlardan kaç yerel seçimlerde oy kullanabilmiştir?
4. 31 Mart 2019 tarihinde 6284 sayılı Kanun'da öngörülen gizlilik tedbirinden faydalanan kadın sayısı kaçtır ve bunlardan kaç yerel seçimlerde oy kullanabilmiştir?
5. 31 Mart yerel seçimlerinde can güvenliği riskleri nedeniyle oy kullanamamış toplam kadın sayısı kaçtır? Sırasıyla, sığınakta kalan ve gizlilik tedbir kararı bulunan, sığınakta kalan ve gizlilik tedbiri bulunmayan, sığınakta kalmayan ve gizlilik tedbiri bulunan, sığınakta kalmayan ve gizlilik tedbiri bulunmayan oy kullanamamış kadın sayısı kaçtır?
6. 31 Mart yerel seçimleri öncesinde ŞÖNİM'lerden, ŞÖNİM bulunmayan illerdeki AÇSHB il müdürlüklerinden ve sığınaklardan destek alan kadınlara 31 Mart yerel seçimlerinde seçme ve seçilme haklarını kullanmaları, seçmen listelerinin oluşturulması gibi kadınların haklarından faydalanmaları önündeki engelleri kaldırmak amacıyla herhangi bir bilgilendirme çalışması yapılmıştır?
7. 31 Mart yerel seçimleri öncesinde ŞÖNİM'lerde, ŞÖNİM bulunmayan illerdeki AÇSHB il müdürlüklerinde ve sığınaklarda risk analizi ve güvenlik planı yapılırken kadınların seçme ve seçilme haklarını kullanmalarını engelleyebilecek risklerin değerlendirilmesi için Bakanlığınızın herhangi bir çalışması olmuş mudur?
8. 31 Mart yerel seçimleri öncesinde erkek şiddetine maruz kalmış kadınların oy kullanamamaları hakkında insan hakları örgütleri, kadın örgütleri ve kadınlar tarafından yapılmış başvurular Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir? Bakanlığınız bu sorunu çözmek için Yüksek Seçim Kurulu ile iletişime geçmiş midir?
9. 31 Mart yerel seçimlerinde kadınların seçme ve seçilme hakkını özgürce kullanabilmeleri için Bakanlığınızın bir çalışması olmuş mudur?
10. 31 Mart yerel seçimlerinde kadınların seçme ve seçilme hakkını kullanırken can güvenliklerini tehdit edecek bir durumun ortaya çıkmaması için Bakanlığınız tarafından alınan önlemler nelerdir?